

“Meşru Yoldan Kazanılan Her Başarı: Disiplinli Çalışma Eseridir”

Zamanımızda insanlar az çalışarak ve kısa zamanda bol kazanç elde etmek istiyorlar. Kendini ilmi çalışmalara adanmak ise bu anlayış için pek cazip değil.

Öte yandan İslam dünyasının geri kalmışlıktan kurtulması için ise üstün zekalı ve çalışkan bireylere şiddetle ihtiyacımız var.

Yüksek öğrenimin, hani neredeyse meslek edindirme kursu gibi görüldüğü ülkemizde, gençlerimizi bilimsel çalışmalara meraklı, idealist ve sebatkâr olmaya nasıl özendirebiliriz?

Okul birincisi olmak, üstün başarı ve onur belgeleriyle ödüllendirilmek; her öğrencinin hayali. Ancak bu hayal bazı öğrenciler için gerçek oluyor. Üstün başarılı öğrencileri başarılı yapan nedir? Aynı zeka seviyesine sahip olan öğrenciler arasında bazıları neden daha başarılı olur? Ailenin ve çevrenin bu konuda yapabileceği hiçbir şey yok mu?

İşte bu konuda bir araştırma yapan bir öğretim üyemizle, sizin için sohbet ettik.

Yrd. Doç. Dr. Ali Arslan Kimdir?

1959 yılında Adapazarı'nda doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Adapazarı'nda tamamladı. Lisans öğrenimini Marmara Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra İslâm Konferansı Teşkilatında 6 yıl görev yaptı. Yüksek Lisans ve Doktorasını Boğaziçi Üniversitesinde tamamladı. 1993 yılında Sakarya Üniversitesi Uygulamalı Sosyoloji Anabilim Dalı'nda öğretim üyeliği görevine başladı, Sosyoloji Bölüm Başkan Yardımcılığı ve Uygulamalı Sosyoloji Anabilim dalı Başkanlığı görevlerinde bulundu. 1995 yılında Üniversite'deki görevinin yanı sıra, ARGEDA (Araştırma Geliştirme Eğitim ve Danışmanlık Merkezi)'nin kuruculuğunu yaptı. Özel ve kamu kuruluşlarında yönetim danışmanlığında bulundu, seminerler verdi.

2009 Şubat ayından itibaren tekrar Sakarya Üniversite Sosyoloji bölümünde göreve başlayan Arslan, 2011-2012 akademik yılında ABD Portland State Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde misafir öğretim üyesi olarak ders verdi.

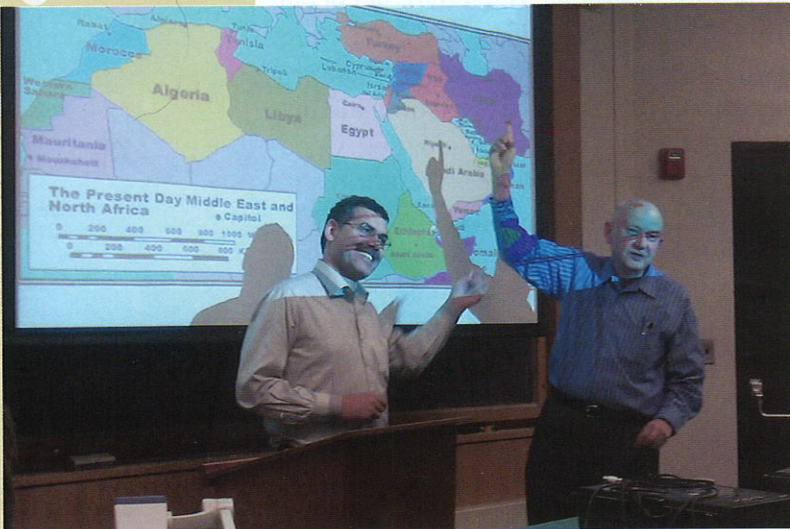
Ali Arslan Bey'le bu yıl yayınlanan “Üstün Başarılı Üniversite Öğrencileri” adlı çalışması üzerine sohbet ettik.

İslami Hayat: Sizi üstün başarılı olma konusunu araştırmaya yönelten ne oldu?

Ali Arslan: Özel ve kamudaki büyük kuruluşlarda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde bulundum. Kurumların daha iyi ve daha verimli olması için çeşitli projeler ürettik.

Buralarda yaptığımız çalışmalar bize iş hayatının çok çeşitli zorlukları bulunduğunu, bunların en önemlisinin ise insan enerjilerini bütünleştirip daha üstün performansı oluşturmak olduğunu gösterdi.

Amacımız sürekli iyiye gitmek olmalı, iki günümüz eşit olmamalı...

Bu konudaki zorluklar buz dağının görünen kısmı gibi; oysa asıl zorluk görünmeyen kısımda gizli.

Daha güzel ve daha iyi iş yapabilmek, her zaman bilinçli olmayı ve bilinçli çalışmayı gerektirir. Bu açıdan üstün performansa ulaşabilmek, bireysel, kurumsal veya toplumsal olarak her açıdan önemini korumaktadır. Amacımız sürekli iyiye gitmek olmalı, iki günümüz eşit olmamalı...

Kuran-ı Kerim'de, Mülk süresinde "O, hanginizin daha güzel iş yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır." ayeti ile de üstün performansın önemine atıf yapılmaktadır. Peygamberimiz aleyhissalatu vesselam "Allah, yaptığı işi güzel (sağlam, mükemmel) yapanı sever" (Münâvî, Feyzu'l-kadir, II, 286-287) buyurmuştur.

Bu yüzden başta kendimiz olmak üzere, birey, kurum, toplum, İslam dünyası ve iyi insanların performansını artırmak için elimizden geldiğince çaba göstermemiz gerektiğine inanıyoruz.

İslami Hayat: Üstün başarı gösterip onur listesine giren öğrenciler üzerine araştırma yaptınız. Elde ettiğiniz neticeyi, bize anlayabileceğimiz şekilde anlatır mısınız?

Ali Arslan: Bu çalışma fikri, 2009-2010 döneminde 1. Sınıf öğrencilerinin yeni geldikleri heyecanlı durumunu gördüğümde oluştu. Bazıları daha kendinden emin ve rahat, bazıları ise daha çekingen. Gerçi bunların bir kısmı zaman içinde kendini toparlayıp birçok kişiyi geçebilecek durumda idi. Bazılarının ise, her yerde görülebileceği gibi, performansları düşük olup, enerjilerini yanlış alan ve mekânlarda harcamaya meyilli oldukları görülüyordu.

Bu farkın nereden kaynaklandığını ve nasıl oluştuğunu sorgulama ihtiyacı hissettim. Çünkü bizim araştırma ihtiyacından başka öğrencileri olumlu yöne yönlendirmek gibi bir sorumluluğumuz da bulunmaktadır. Bunu sosyolojik bakış açısı ile bilimsel bir çalışma olarak ortaya koymak istedim.

Sosyolojiyi; diğer birçok disiplinden ayıran özelliği, onun olayları çok yönlü bakış açısı ile ele almasıdır. Bazı şeyleri tek sebeple açıklamak mümkün değildir. Farkı, sadece "öğrencinin çalışması" diye kestirip atamazsınız. Çalışmayı ya da çalışmamayı etkileyen faktörlerin derinliğine inmek gerekir.

Sosyolojik bir araştırmada doğru bir karar vermeniz için bunu, temsil yeteneği olan ve belli usullerle tespit edilen, oldukça geniş bir kitleye sormanız gerekir. Çünkü birkaç kişinin vereceği cevap bunu açıklamada yeterli olamaz. Sakarya Üniversitesinde okuyan 1738 birinci sınıf öğrencisine anket şeklinde sorular sorarak, öğrencilerin üstün performansları üzerinde etkili olan faktörleri bulmaya çalıştım.

Tabii anket formu oluşturmak için daha önce yapılmış çalışmaları incelemeniz gerekir. Ön çalışmalardan sonra gördük ki, öğrencinin kendisi, ailesi, hocaları ve diğer faktörleri ile birlikte, öğrencisi olduğu kurum, arkadaşları ve genel anlamda toplum çeşitli şekillerde öğrencinin performansını etkilemektedir.

İşin detaylarına girdiğiniz de ise birçok detay sorular ortaya çıkmaktadır. Örneğin, ailenin sosyo-ekonomik durumu bazı öğrencileri çok ciddi etkilerken, bazı öğrencilerin ailelerinin durumları çok iyi olsa bile, arkadaş çevresinden olumsuz etki-

Bazı şeyleri tek sebeple açıklamak mümkün değildir. Sadece "öğrencinin çalışması" diye kestirip atamazsınız.

En etkili faktör,
öğrencinin
kendisini nasıl
tanımladığı
yani kimlik
düzeyidir.

lenebilmektedir. İşte bu etkilerin ne kadar, ne derece ve nasıl etkilediğini ortaya koyabilmek için çeşitli analiz ve istatistik teknikleri kullanılarak karar verilir.

Başarıyı etkileyen o kadar çok faktör var ki, bunların üzerinde tek tek çalışmak gerekebilir. Ancak çeşitli nedenlerle araştırmacılar bu faktörleri sınırlar ve sadece belli faktörler açısından analizler yapar. Biz de araştırma sorularımız çerçevesinde bu etkileri belirlemeye çalıştık.

İslami Hayat: Görebildiğimiz kadarıyla öğrencinin ailesinin maddi durumu, anne ve babasının eğitim seviyesi, anlam çıkarılabilecek kadar etkili değilmiş. Bu durumda, çalışmak kaydıyla her öğrencinin başarılı olma şansı var diyebilir miyiz?

Ali Arslan: İstatistikte şöyle bir dil vardır. Bir şey "istatistik olarak etkilidir" dersiniz bu sonucun hep öyle olması beklenir. Bizim araştırmamızdan ortaya çıkan sonuca göre anne ve babanın, maddi durumunun ve eğitim seviyesinin anlam çıkarılabilecek düzeyde etkili olmadığı ortaya çıktı. Yani diğer unsurlarla birlikte çalışmak kaydıyla her öğrencinin başarılı olma şansı her zaman vardır.

İslami Hayat: Bir öğrencinin üstün başarı göstermesinde en fazla etkili faktör nedir? Aileler bu araştırmadan nasıl yarar sağlayabilir?

Ali Arslan: Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre, öğrencinin üstün başarı

göstermesinde en etkili faktör, "öğrencinin kendisini nasıl tanımladığı ve kendisini nasıl algıladığıdır." Kendine inanma, güvenme gibi kısaca özetleyeceğimiz "kimlik düzeyi" artıkça, üstün başarı ihtimali yükseliyor.

Aynı şekilde öğrencinin "akademik ilgi ve tutumunun olumlu olması" da çok önemli ikinci faktör oluyor. Eğer öğrenci, üniversitede kalmak, akademik faaliyetler içerisinde bulunmak gibi bir ilgiye sahip ise önemli oranda severek yol alabiliyor, üstün başarılı olması kolaylaşıyor.

Ancak bunların yapılabilmesi için en önemli unsur, öğrencinin kendisini olumsuz arkadaşların etkisinden kurtarabilmesi gerekiyor. Olumsuz arkadaş etkisi artıkça, Üniversitede onur veya yüksek onur listesinde yer alma ihtimali azalmaktadır.

Özetle diyebiliriz ki, üniversitede üstün başarılı öğrenci olabilmenin kritik faktörü öğrencinin kendisi hakkındaki olumlu düşünceleridir. İstedığı bölümü öncelikli tercih etmesi de bu konuda önemli rol oynamakta, fakat üstün başarılı olmayı engelleyen bir faktör değildir. Kendine inancın ve çalışmanın sürdürülmesi gerekir.

Öncelikli tercih yapmak kişiye önemli bir avantaj sağlıyor, bu kimseler daha kolaylıkla üstün başarılı oluyorlar ama öncelikli tercih yapmamış olanlar da üstün başarıyı yakalayabildiği gibi, öncelikli tercih ettiği halde daha sonra üstün başarılı olamayanlar da görülüyor. Öncelikli tercihte bulunmayanlar kendilerine güvenirlere ve sistemli çalışırlarsa, çok net bir şekilde başka istekleri yoksa, bilgilendikçe, bölümlerini genellikle seviyorlar.

Aileler elbette kendi tecrübelerine ve birikimlerine bağlı olarak çocuklarını yönlendirebilirler ama dayatma yapmamalıdır. Telkinlerde bulunsalar da kararı çocukların kendileri vermeleri gerekir. Aksi takdirde bunun bedelini bilinçli ya da bilinçsiz anne ve babalarını ödetmeye kalkabilirler. Ailelerin yapmaları gereken en önemli iş, çocuklarına güven aşılama-ları, onlara olan psikolojik desteğini hissettirmeleridir. Ailesi ile bütünleşen çocuklar, onların beklentilerini karşılamak

için de açık veya gizli mücadele ediyorlar. Bu da üstün başarılı olmayı pozitif anlamda etkiliyor.

İslami Hayat: Zamanımızda insanlar az çalışarak ve kısa zamanda bol kazanç elde etmek istiyorlar. Kendini ilmi çalışmalara adanmak ise bu anlayış için pek cazip değil. Gençlerimizi meraklı, idealist ve sebatkâr olmaya nasıl özendirebiliriz?

Ali Arslan: Bu zamanımızın hastalığı. Medya ve reklamların etkisi ile tüketim kültürünün cazip hale gelmesi, bunların gençler tarafından kolayca elde edilebileceğinin zannedilmesi önemli bir problem ortaya çıkıyor. Gençler bu başarıları elde edenlerin, bu başarıları nasıl elde ettiğini pek düşünmeden, öyle bir hayat özlemi ile doluyorlar. Halbuki eğer meşru yollarla elde edilmişse, başarıların arkasında disiplinli çalışmalar yatmaktadır. Zekâ önemli bir faktör elbet. Ama zekânın düzenli ve istikrarlı çalışmalarla işlenmesi ve yönlendirilmesi lazım.

Görsel kültür insanları ve tabiatıyla gençleri daha fazla etkiliyor. Mesela bizim anketimizde olumsuz arkadaş etkisi ile ilgili sorularımız vardı. Öğrencilerimizin işaretlediği cevapların başında şunlar geliyordu: "Yeni değerler ile aileden gelen değerler çatışmaktadır." "Arkadaşlarım bana olumsuz bir telkin veya teklifte bulunduğu buna karşı koymakta genel olarak zorlanırım." "Bulduğum arkadaş

ortamındaki değerler ile benim değerlerimin çatışması ders başarıımı olumsuz yönde etkilemiştir." "Giyim tarzımda arkadaşlarımdan giyim tarzının etkisi büyüktür." "Arkadaşlarımdan olumsuz davet ve telkinleri benim okul başarıımı olumsuz yönde etkilemiştir." Bundan da anlıyoruz ki gençler çevreden etkileniyorlar ve bu da başarıya odaklanmalarını olumsuz etkiliyor.

İslami Hayat: Sizin çalışmalarınız arasında bir de Amerika'da öğretim üyeliği hikayeniz var. Bize biraz bundan bahsedermisiniz?

Ali Arslan: Evet, geçen yıl Amerika'da Portland State Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olarak görev yaptım. Uluslararası İlişkiler, Ortadoğu Çalışmaları Bölümünde ders verdim. Introduction to Islam/İslama Giriş isimli bir ders okuttum.

Amerika, özellikle 11 Eylül hadisesinden sonra, İslam'ı çeşitli üniversitelerde ders olarak okutmaya ağırlık vererek bu inancın ve kültürün mensuplarını daha fazla tanıma ihtiyacı hissetti. Bu durumda artık olay hocaların artık nasıl bir üslupla anlatacağına kalmıştır.

İngilizce kaynaklar arasında da İslam'la ilgili kitap bulmak

Görsel kültür insanları ve tabiatıyla gençleri daha fazla etkiliyor.

**Amerika,
11 Eylül
hadisesinden
sonra,
İslam'ı ve
mensuplarını
daha fazla
tanıma ihtiyacı
hissetti.**

mümkün ama birçoğu içten ve tarafsız bakışı değil, oryantalist, ya da eleştirel bir bakışla yazılmış kitaplardır. Halbuki o dersten amaçlanan öğrencilerin İslam'ı ve Müslümanları hem bir din olarak hem de sosyal, kültürel çeşitli boyutları ile tanımasıdır.

Biz içten bir bakışla, İngilizce olarak yazılmış en güzel ve kuşatıcı kitaplardan biriyle başladık ve çok sayıda uygulamalı çalışmalar yaptık. Örneğin tüm öğrenciler bulunduğu şehirdeki camilere ve müslüman topluluklara giderek oralarındaki insanlarla röportajlar yaparak çeşitli ödevler hazırladılar. Zaman zaman ortak paneller düzenledik, misafir konuşmacılar getirdik ve her iki taraf için de güzel bir tecrübe ve paylaşım oldu.

İslami Hayat: Amerika'daki üniversitelerde bir Müslüman öğrenci veya öğretim üyesi ibadetlerini yapabiliyor mu?

Ali Arslan: Amerika ilke olarak liberalizmi, yani "başkasına zarar vermemek şartıyla herkesin kendi inancını serbestçe yaşamasını" savu-

nuyor. Geçmişinde zencilerin beyazların otobüsüne binmediği dönemler var. Ama şu anda ayrımcılık yapmak kanunen yasak...

Bu sebeple Müslümanlara karşı da bütün o islamofobi dediğimiz önyargılara rağmen, kendi inancını yaşama hakkı veriliyor. Cami yapmak isterlerse izin veriliyor. Veya üniversitenin bünyesinde MultiCultural Center (çok kültürlü merkez) denilen kültür merkezleri var. Burası Cuma günü Müslüman öğrencilere namaz kılmaları için tahsis edilebiliyor. Fakat siz namazınızı kıldıktan biraz sonra bir müzik grubu gelip eğlence de düzenleyebiliyor. Yine üniversitenin bahçesindeki çimenler üstünde siz namaz kılabilirsiniz, başkaları da kızılı erkekli gruplar da istediklerini yapıyorlar. Böyle bir anlayışa sahipler. Müslümanların kendilerine ait merkezler kurmak için daha çok bir araya gelmeleri gerekiyor.

İslami Hayat: Teşekkür ederiz, bize zaman ayırdığınız için.

